

**CUMHURİYET'in**  
**A T A T Ü R K'ü**  
**Yıllarında**  
**Sağlık Hizmetleri**  
**ve Günümüz :**  
**89. Yıl..**

**Ankara Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AbD**

# **Dr. Ahmet SALTİK**

**Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi  
Halk Sağlığı Anabilim Dalı**

***[profsaltik@gmail.com](mailto:profsaltik@gmail.com)***

***[www.ahmetsaltik.net](http://www.ahmetsaltik.net)***

**Kadınların kucağındaki top mermilerine dikkat!**



07.05.2012

[www.ahmetsaltik.net](http://www.ahmetsaltik.net)

3

**Cumhuriyet 6 yaşında; 29 Ekim 1929, Polatlı**



**"CUMHURİYET,  
BİLHASSA  
KİMSESİZLERİN  
KİMSESİDİR.."**

**Mustafa Kemal ATATÜRK**



Uygar olmayan  
insanlar,  
uygar olanların  
ayakları  
altında ezilmeye  
mahkumdurlar..

Gazi M. Kemal  
**ATATÜRK**

# Sağlık Bakanlığı kuruluyor..

- O **Atatürk** ki, 3 Mayıs 1920'de olağanüstü dönemin TBMM'nce çıkarılan 3 sayılı yasa ile Sağlık Bakanlığı'nı kurduğunda daha Avrupa'da 2 ülkede vardı; üçüncüsü bizimkiydi.
- İlk yasa **Vatana İhanet**, 2. yasa köylüye vergi kolaylığı ve 3. sü de, Osmanlı'da İçişleri Bakanlığı'na bağlı *Sağlık İşleri Genel Müdürlüğü* yerine, Sağlık Bakanlığı kurulması hakkında idi..
- **Sağlık Bakanı Dr. Rıza Nur**, *Dışişleri Bakanı-Başdelege İsmet İnönü* ile *Lozan'da Türk Kurulunda görevli idi.*

Ata'ya göre; " .. bir ulusun hasta olması demek, *yıkıma uğraması*.." demekti.



Başta sıtma ve frenđi olmak üzere  
**trahom, verem, cüzzam** ve öbür  
bulaşıcı hastalıklar çok yaygındı.

Milyonlarca insan  
*şiş karınları, soluk benizleri*  
*ve kocaman dalaklarıyla*  
**sıtma nöbetleri**nde  
tarlalarına serilip kalıyor,  
ekinlerini bile toplayamıyorlardı..



**Uygarlıklar yıkan Sıtma,  
Anadolu halkına,  
belki de savaştan  
daha çok zarar veriyordu;  
Kurtuluş Savaşı'nın  
yazgısını bile  
belirleyebilecekti.**

**“ Sıtma öyle yaygın bir duruma geldi ki, Sıtma’dan ölenleri gömecek sağlıklı kişi bulunamaz oldu. Nüfusun neredeyse tamamı evlerde, tarlalarda, harman yerlerinde ateşler içinde yatıyordu. ”**

*Dönemin hekimlerinden birinin düştüğü notlardan...*

# Ulusal bir «yıkım» yaşanmaktadır !!



07.05.2012

[www.ahmetsaltik.net](http://www.ahmetsaltik.net)

11

Özellikle **ebeler**.. At sırtında çok özverili hizmet sundular, dağ taş...





1924'te Isparta'da  
ilk eczane olarak  
Şifa Eczanesi,  
İstanbul  
Darülfünunu Tıp  
Medresesi'nden  
Eczacı  
icazetnamesine  
sahip olan  
Muzaffereddin  
Aytaç tarafından  
açılmıştır.

# ISPARTA'da Durum-1

Cumhuriyetin ilânı ile yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde, birçok alanda olduğu gibi sağlık alanında da önemli yatırımlar yapılmıştır.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana, sürekli ilerleyerek yürütülen sağlık hizmetleri sayesinde halkın sağlık durumunda önemli gelişmeler sağlanmıştır.

Cumhuriyetle birlikte sağlık hizmetleri, 1923-1940 arasında Bakanlık genelgelerine uygun olarak Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğü denetiminde yürütülmüştür.

## ISPARTA'da Durum-2

Merkez ilçede 1 Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü, 1 Hükümet Tabibi, 1 Belediye Tabibi; Memleket Hastanesi'nde dahiliye ve hariciye mütehassısı olarak 2 hekim, ilçelerde 1'er Hükümet Tabibi, bütün Isparta'da toplam 13 sağlık memuru ve 6 ebe hizmet vermiştir. Bu dönemde Memleket Hastanesi tadilatlarla genişletilerek, yatak sayısı 50'ye çıkarılmıştır.

Tifo, tifüs, verem (tüberküloz),  
trahom, frengi (sifiliz) ve kolera

Anadolu'da kol geziyordu.

*Dev sağlık sorunları* içinde  
bağımsızlık savaşı için çırpınan;  
13.5 milyon dolayında  
hastalıklı, sakat, yorgun, bitkin  
ve yoksul, “**kılıç artığı**” (!?)  
bir nüfus vardı...



**1923'lerde  
Anadolu'da  
3 milyon  
trahomlu vardı  
(her 4 kişiden 1'i!).**



**Hekimlere ilk zorunlu hizmet  
1923'te öngörüldü.**

**Dönemin olağanüstü  
koşullarına karşın,  
«zorunlu hekim hizmeti»  
*özendirici* düzenlemelere  
dayandırılmıştı.**

# Osmanlı'nın bağışlanmaz ihmali..

<i>Yıllar</i>	<i>Hekim</i>	<i>Hekim/nüfus</i>	<i>Ebe</i>	<i>Hemşire</i>	<i>Sağlık Memuru</i>
<b>1923</b>	554	19860	136	-	560
<b>1930</b>	728	16480	400	202	1268
<b>1935</b>	1625	12220	451	325	1365

# Bir Memleket Hastanesi..



**Bu çerçevede;**

## ***İlk Ulusal Türk Tıp Kongresi***

**O'nun buyrumuyla (direktifiyle),  
2 Eylül 1925'te TBMM salonunda  
550 temsilcinin, Bakanlar Kurulu ve  
milletvekillerinin de katılımıyla  
gerçekleştirildi.**

***Başbakan İsmet İnönü,  
çok sarsıcı bir açış konuşması yaptı...***

**İlk *Türk Kodeksi*,  
Fransa'dan 600 yıl  
sonra O'nun  
*-Atatürk'ün-*  
döneminde  
yürürlüğe girdi !**

**Cumhuriyet'imizin  
kurulmasından sonra,  
Ülkenin tek tıp fakültesi  
olan **İstanbul Tıp Fakültesi**  
desteklenerek olanakları  
artırılmış ve 1000 öğrenci  
alabilirliğine ulaştırılmıştı.**

**Yoksul halkın,  
uzun süren tıp eğitiminin giderini  
karşılama da zorlanması yüzünden,  
yatılılık ve burs olanakları  
yaratılmış; karşılığında konan  
zorunlu yurt hizmeti sırasında da  
bu insanlara  
Başbakan'dan çok aylık ödenmişti !**



**Ata'nın en yakın  
dava arkadaşlarından,  
Bandırma Vapurundaki  
2 hekimden biri olan  
Cumhuriyet'in  
Sağlık Bakanı**



**Dr. Refik Saydam**  
**şöyle düşünüyordu :**



Çalışmadan, öğrenmeden,  
yorulmadan, rahat  
yaşamayı alışkanlık  
haline getirmiş milletler,  
evvelâ haysiyetlerini, sonra  
hürriyetlerini ve daha sonra  
da istikbâllerini kaybetmeye  
mahkumdurlar.

M.K. ATATÜRK

"Tabip,  
hastalıkların  
giderilmesinde  
oynadığı rolden  
çok;  
sağlıklı olanların,  
bu durumlarını  
korumaları  
için çaba  
harcayacaktır."

***1930'larda,  
koruyucu  
sağlık hizmetlerinde  
çalışan bir hekim,  
zorunlu hizmet yaparken  
Sağlık Bakanı  
Dr. Refik Saydam'dan  
çok aylık alıyordu!***

# Yüce ATATÜRK'e göre;

- " Cumhuriyet Hükümeti'nin başlı başına bir temel olarak başarıyla izlediği sağlık savaşımını gittikçe araçlarını artıran bir ölçüde sürdürmek gereklidir ve önemlidir."
- "Bulaşıcı hastalıklara karşı en kesin önlem olan **aşılar** artık tümüyle ülkemizde üretilmektedir." (1930 TBMM açış konuşması)
- **2012'de Türkiye hiç aşı üret(e)miyor!**

**Zamanın tek üniversitesi**  
**(Medresesi!) Dar-ül Fünun**  
***(1933'te İstanbul Üniversitesi)***  
**ile Dr. R. Saydam arasında geçen**  
**Olay, birçok bakımdan**  
**ibretlerle doludur :**

**Sahada bizzat sıtma savaşı veren  
Sağlık Bakanı Dr. Refik Saydam,  
genç hekimlerin bu konuda  
bilgi-beceri açığını farkedince;  
zamanın Dar-ül Fünun'una  
*(o zamanın üniversitesi)*  
yazdığı bir yazıda;**

***".. lütfen,  
tıbbiyenin son sınıfında,  
bu gençlere  
bulaşıcı hastalıklarla  
savaş a ilişkin  
birkaç konferans koyunuz.."***  
**ricasında bulunmuştu.**

**Medrese  
kafasının  
yanıtı herkese  
ibret olacak  
içerikte idi :**



***" Bizim vazifemiz  
tıp tahsil ettirmektir. " (!?)***



**Bu tutum  
Ata'yı çok üzmüş;**

***1933***

***Üniversite  
Reformu'nu***

**hızlandırıcı  
etki yapmıştı.**



**Dar-ül Fünun'un**  
**bu ürkünç (*vahim*) ilkel tutumu,**  
**Yüce Atatürk'ün kafasındaki**  
**Üniversite Reformu'nu**  
**hızlandırdı ve 1933'te**  
**Dar-ül Fünun kapatılarak yerine**  
***İstanbul Üniversitesi* kuruldu.**  
**Prof. Malche'nin raporundan yararlandı.**

**İstanbul Üniversitesi,  
çağdaş bir bilim kurumu olarak,  
faşist Hitler Almanya'sından ayrılmak  
zorunda kalan uluslararası üne sahip  
142 bilim insanına, **Albert EINSTEIN**'ın  
ricasını kırmayarak kucak açtı.**

**Kısa zamanda  
İstanbul Üniversitesi ve  
İstanbul Tıp Fakültesi  
dünyanın en saygın bilim kurumları  
arasında yerlerini aldılar.**

**Almanya'dan gelen  
Ord. Prof. Dr. Julius  
Hirsch, ülkemizde  
koruyucu sağlık  
hizmetlerinin ve  
«*Koruyucu Hekimlik*»  
alanının gelişiminde  
önemli rol üstlendi.**

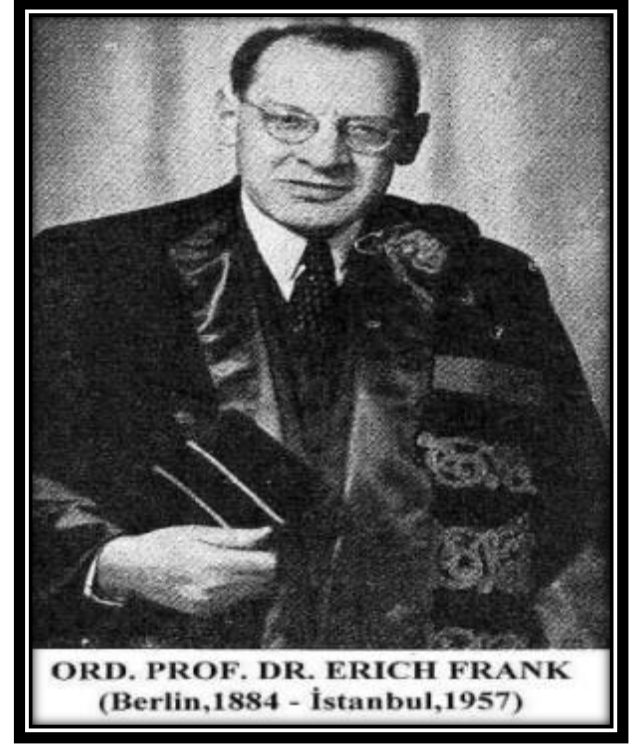


***İst. Tıp Fak. Koruyucu Hekimlik Kürsüsü,  
Dünya'da 2. Kürsü (AbD) oldu (1942)!***

# Prof. Dr. Erich FRANK'ın Türkiye ve Atatürk sevdası..

*“Yurdumdan atılmış olmanın  
şaşkınlığına uğradığım günlerde  
bana yalnız Türkiye kollarını  
açarak bağrına bastı.  
Burası benim vatanımdır.  
Ayrılıp nimetlerine  
küfranda bulunamam. “*

Prof. **FRANK**, 1934-57 arasında 23 yıl  
İstanbul Tıp Fakültesi'nde hizmet verdi.  
Vasiyetiyle Rumelihisarı'ndaki  
Müslüman gömütlüğüne gömüldü..



**Prof. Erich Frank,  
Hitler faşizminden  
kaçarak Atatürk  
faşizmine (!) mi sığındı?**



**“ Bir sözcükle  
anlatmak gerekirse,  
diyebiliriz ki;  
yeni Türkiye Devleti  
bir halk devletidir,  
halkın devletidir.”**

**Gazi M. Kemal  
A T A T Ü R K**

# Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ten...

«...Sağlık konusundaki çalışmalarımızın önemli bir bölümü, bulaşıcı hastalıkların önlenmesine ve yayılmasının durdurulmasına sarf edildi.

Bu türlü hastalıklardan yalnız **çiçek** ve **lekeli humma** kimi bölgelerde sınırlı bir yayılma eğilimi göstermişse de, zamanında alınmış olan ve sürdürülen önleyici ve koruyucu girişimlerle önlerine geçilmiştir...»

*(01.03.1923, TBMM 4. Toplanma Yılıni Açarken)*

**Gazi Mustafa Kemal Paşa**  
bunlarla da yetinmeyerek,  
**Halk Sağlığı** bilimlari alanında  
mezuniyet üstü uzmanlık eğitimi  
vermek üzere, 1935'te Ankara'da  
**Halk Sağlığı Okulu**'nu  
**-Hıfzıssıhha Mektebi-**  
**kurdu.**

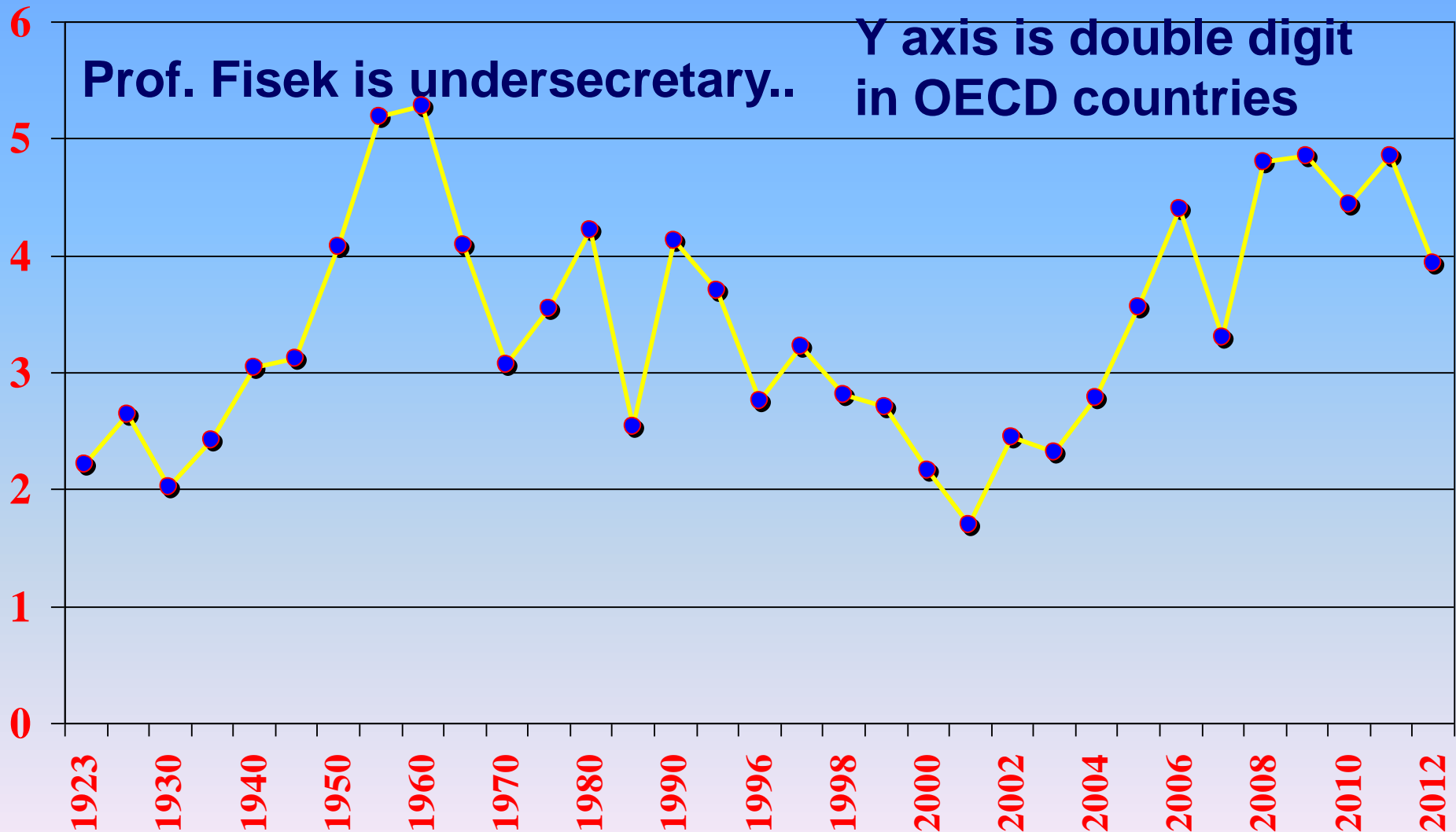


**“ Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman üzerinde durulacak ulusal sorunumuz dur.**

**Çünkü Cumhuriyet; düşünsel, bilimsel ve bedensel bakımdan güçlü ve yüksek düzeyli koruyucular ister.”**

**ATATÜRK (1935 TBMM açış konuşması)**

# Share of the Health Ministry in the general budget through years, %



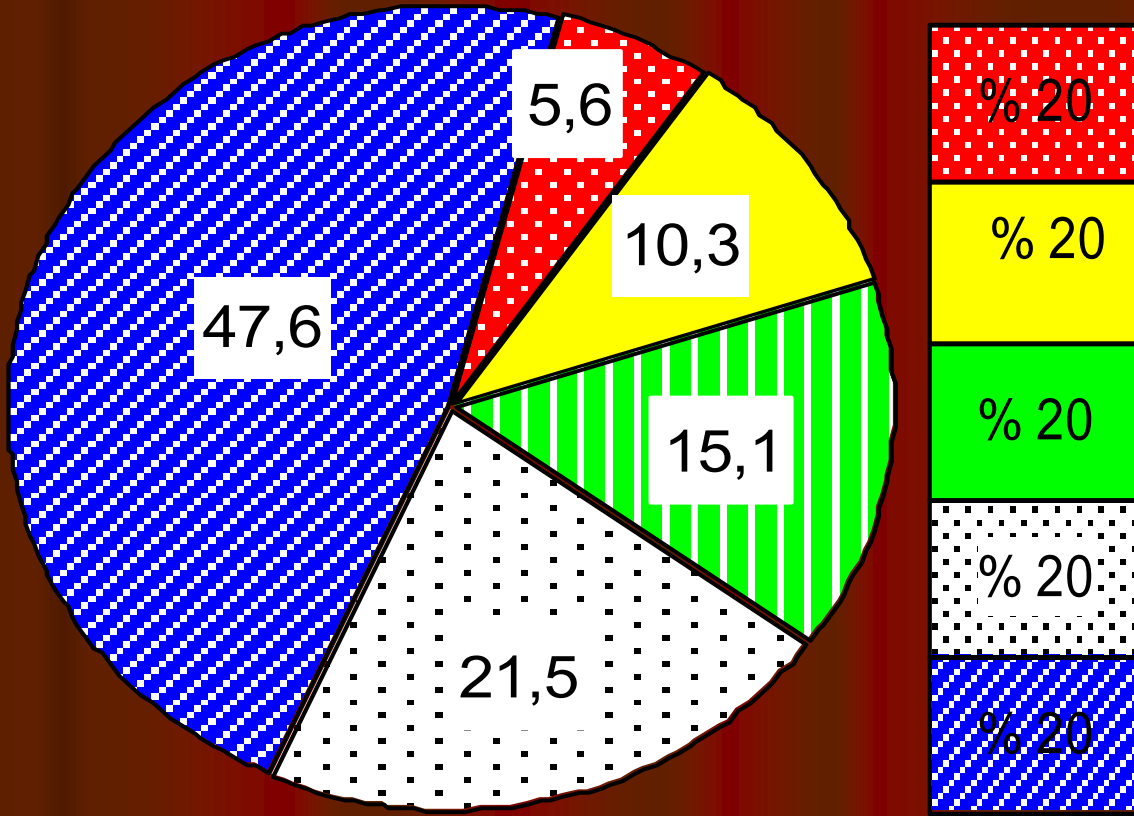
**Günümüz sağlık politikaları  
oluşturulurken, yöneticilerin  
ve politik karar vericilerin**

**Atatürk**'ün sağlık politikasından  
öğrenecekleri çok şey vardır :

***"Cumhuriyet'in Atatürk'lü yılları"***  
**ayrı bir Kurtuluş Savaşı gibidir..**

**ATATÜRK'ün sağlık mucizesidir!**

# Türkiye Gelir Dağılımı, TÜİK-2010



**En yoksul  
1/5 nüfusun  
yıllık geliri  
2300 \$ ??!**

**% 20'lik dilimler  
(~15 milyon kişi)  
Gini katsayısı : 0.415  
TUG (GSMH) : 736 Bn \$**

**Türkiye, atacağı her adımda, OLAĞANÜSTÜ BOZUK gelir dağılımını = LANETLİ ÇEMBER'i iyileştirme ön koşulunu gözetmek zorundadır.**

**GSS, tüm yapısal engelleri bir yana; gelir dağılımını daha da bozacağından, salt bu yüzden bile sakıncalıdır.**

# Akla Takılan Kim Sorular??

**Bugün ulaştığımız sağlık düzeyinin,  
Cumhuriyet kurucularınca  
ne denli büyük özverilerle  
sağlandığını kavramış  
durumda mıyız??**

**Mirasyedilik hakkımız var mı??**

**“ Bugün ulaştığımız sonuç,  
yüzyıllardan beri çekilen  
ulusal yıkımların yarattığı uyanıklığın  
ve bu sevgili **yurdun her köşesini  
sulayan kanların karşılığıdır.**  
Bu sonucu, *Türk gençliğine kutsal  
bir armağan olarak bırakıyorum.*”**



*H. Mustafa*

# Akla Takılan Kimi Sorular??

- O yokluklar içinde insanlarımızın temel güdü kaynağı ve yaratıcılıklarının esin kaynağı yurt sevgisi ve çalışkanlık idi.
- 3. Binyılın insanı için başka hangi güdü kaynakları akla geliyor?
- Tüm etik-moral değerleri *tu kaka* sayıp, yeniden sözde “*küresel*” bir değerler kümesine mahkum muyuz ??  
Batılı dostlarımız bize ‘özelleştirin’ derken kendileri neden tersini yapıyorlar??

# Akla Takılan Kimi Sorular??

- Sağlık düzeyimiz Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki gibi kötü değil. Ama aradan geçen 89 yıla karşın hâlâ yer yer -ne acıdır ki- kimi Afrika ülkeleri düzeyinde. Sağlıkta hala 90. sıradayız! Türkiye hem bunu hak etmiyor, hem de aşacak olanaklara gerçekten sahip. Neden böyle;
- **Büyülü çözüm, yıkımı ortada duran "*piyasa ekonomisi*" mi ??**



**Ağustos 2003'te İstanbul'da toplanan  
uluslararası Felsefe Kongresi,**

**insanlığın milyonlarca  
yılda yarattığı uygarlığın, çağlar  
boyunca karşı karşıya kaldığı  
en büyük tehlikenin**

**KÜRESELLEŞTİRME olduğu**

**vurgusuna dikkat çekmiştir.**

# BÖYLE GİDER Mİ?!

**Bir devlet ki halkına sağlık hizmeti vermez;**

**Bir devlet ki halkına eğitim hizmeti vermez;**

**Bir devlet ki bölgelerarası uçurumu çözmez;**

**Bir devlet ki, utanç verici gelir dağılımını düzeltmez;**

**Bir devlet ki, utanç verici sağlık düzeyi içindedir;**

# STRATEJİK YANILGININ ACI SONU...

O devlette terör de olur; etnik kalkışma da olur;  
irtica da olur; şeriat da olur;  
iç ayaklanma, bölünme ve hatta  
parçalanma bile ne yazık ki olur.. { *Oluyor da!* }

Ç ö z ü m \_\_\_\_\_ ;

**sosyal adaleti** sağlayacak **sosyal devlet** tir.

Dileğimiz, sözde neo-liberal akımların  
“**küreselleşme masalları**” ardına saklanarak  
halkın eşit sağlık hizmeti alma hakkına  
saldırısına son verilmesi; “**özelleştirme histerisi**” nin  
bir an önce dur(DUR)ulmasıdır..

# Ayrıcalıksız bir toplum...

**Büyük önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ün  
önerdiği gibi çare;**

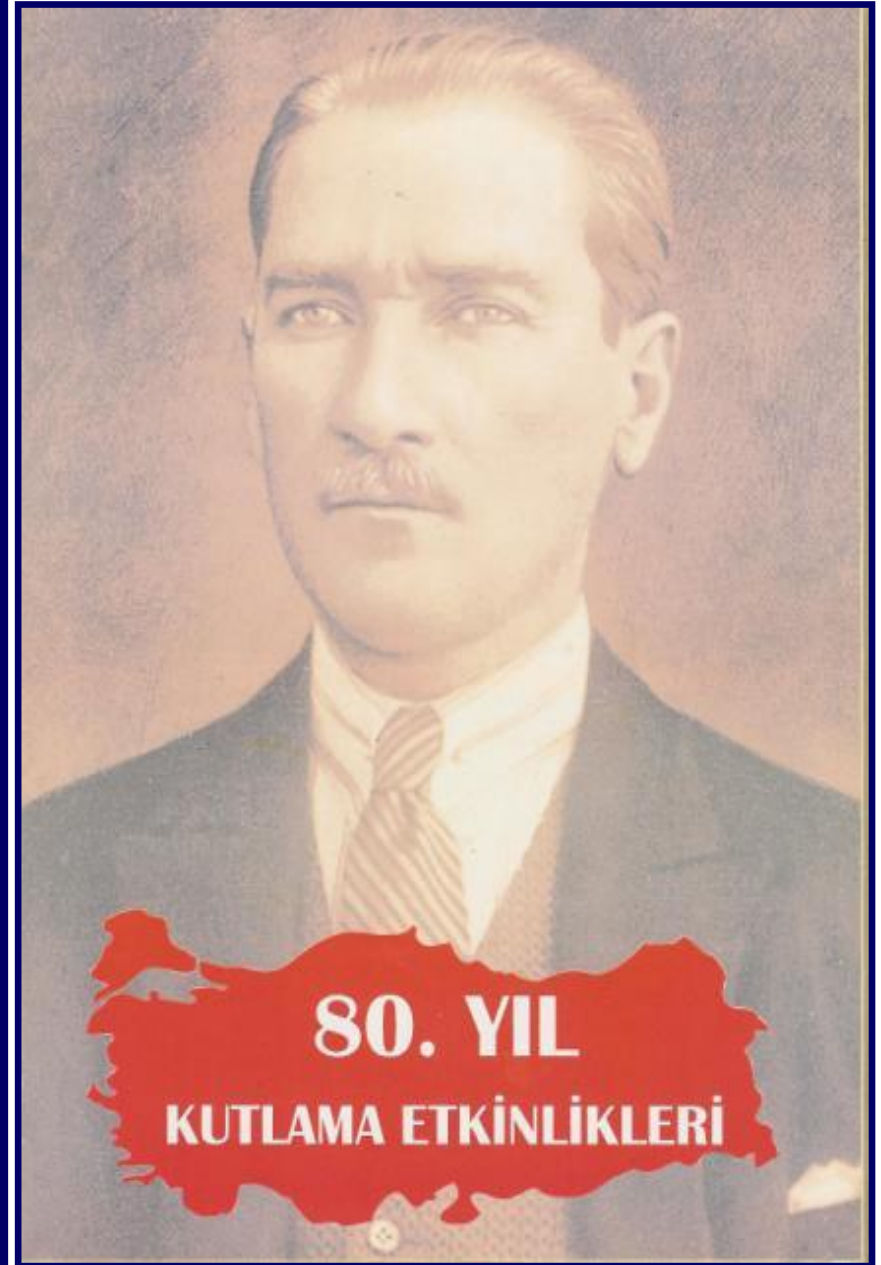
**"Ayrıcalıksız, sınıfsız, kaynaşmış  
bir kitle olacağız.." dadır.**

**Veya yine Gazi'nin;**

**" Devlet olma savındaki siyasal kuruluşların  
en birinci ödevi, halkın sağlığı ve sağlamlığıdır."**

**inanç ve ülküsündedir.**

**“ Vatan kesinlikle  
esenliğe kavuşacak,  
ulus kesinlikle  
mutlu olacaktır.  
Çünkü kendi  
esenliğini, kendi  
mutluluğunu  
ülkenin ve ulusun  
esenliği için feda  
edebilecek vatan  
evlatları çoktur.”**





**Türkiye Cumhuriyeti gözbebeğimizdir;  
gereği gibi koruyup yaşatacağız !**



***“ Ben,  
gerektiği zaman  
en büyük hediyem  
olmak üzere,  
Türk Ulusuma  
canımı vereceğim.”***

**Gazi M. Kemal  
A T A T Ü R K**

“Bizi mahvetmek  
isteyen Emperyalizme  
ve bizi yutmak isteyen  
kapitalizme karşı  
heyet-i milliyece  
savaşımı yerinde gören  
bir mesleği  
izleyen insanlarız.”

1 Aralık 1921, TBMM Zabıt Ceridesi,  
Devre 1, c. 14





# İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, madde 25 :

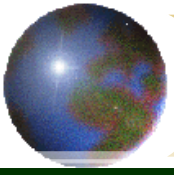
“İrk, din, dil, politik inanç, ekonomik  
ve sosyal durum ayrımı gözetmeden  
**HER - KES**, erişilebilecek  
en yüksek düzeyde sağlıklı olma  
**TEMEL** hakkına sahiptir.” *(10.12.1948)*

# DÜNYA BANKASI'na Göre;

- Kamu hizmeti dayanışma kökenlidir; bu yüzden kaldırılmalı, rekabet olmalıdır.
- **Sağlık** özel bir sorundur ve sağlık hizmeti özel bir metadır.

*World Development Report, 1993*

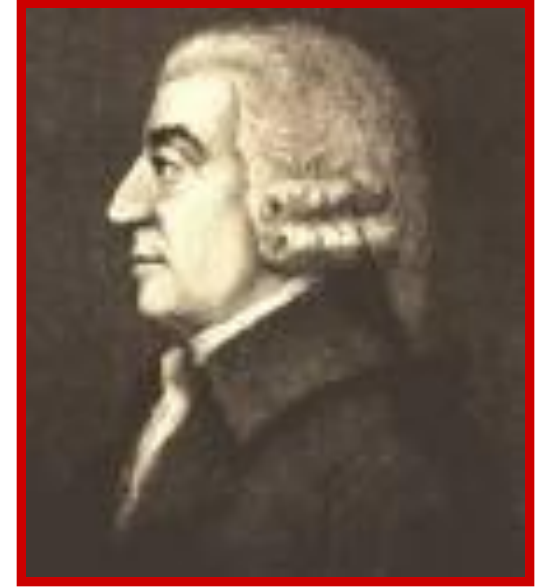




# Adam Smith ve “Görünmeyen el” (!?)

**Liberalizm’in peygamberi Adam Smith;**

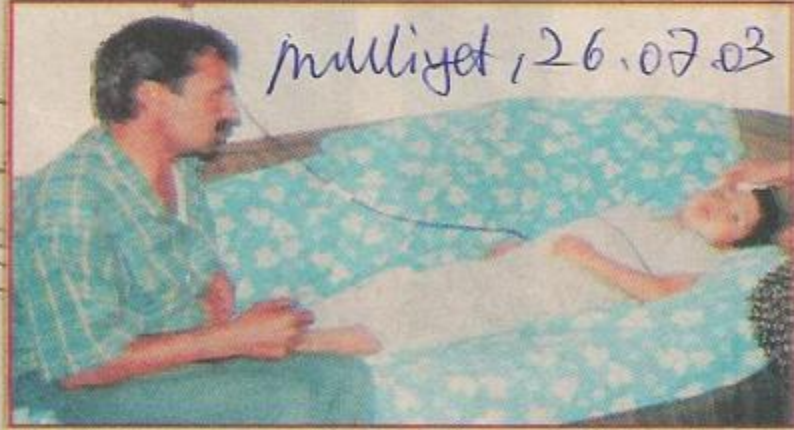
**“ Sağlık hizmeti,  
Piyasaya  
bırakılamayacak  
denli *önemli*,**



**Kritik bir alandır. ” demektedir.**

***The wealth of nations (1776)***

# 'Hastalara müşteri gözüyle bakılacak'



## Oğlu için organını satıyor

**G**aziantep Nurdağı'nda Akdeniz Anemisi hastası olan oğlu Berat Can'ın tedavi masraflarını karşılayamayan İlyas Öztürk (38), son çare olarak yasak olmasına rağmen organlarını satışa çıkardı. Çay ocağında günlük 5 milyon liraya çalışan Öztürk, her ay bir kez kanı değiştirilen oğlunun tedavisini sürdüreceği gücü kalmadığını belirterek, "Evdeki eşyaları sattım. Akrabalara borçlandım. Yeşil Kart'ım yok. Aylık tedavi masrafı 500 milyonu buluyor. Bir böbreğimle gözümün birini vermeye hazırım. Yeter ki oğlum kurtulsun" dedi. ■ RAMAZAN TUNCER DHA

**AYŞEGÜL AYDOĞAN** İstanbul

**İ**stanbul'daki Sürmeli Oteli'nde dün başlayan 'Sağlıkta Dönüşüm Programı ve Sektörel İstişare' toplantısında konuşan Sağlık Bakanı Recep Akdağ, hizmeti daha verimli ve hakkaniyetli sunmak istediklerini belirterek, "Bu doğrultuda Sağlık Bakanlığı dümeni ele almalıdır" dedi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile başlattıkları ortak hizmete değinen Akdağ, bu sistemle SSK'lı vatandaşların daha rahat randevu alır hale geldiğini ve halkın hizmete daha kolay ulaştığını söyledi.

## Gönüllü hizmet dönemi

Döner sermaye uygulamasının hekim seçme özgürlüğünü getirdiğini savunan Akdağ, "Artık hastalar memnun edilecek müşteri olarak kabul edilecek" diye konuştu. Mecburi hizmetin yerine gönüllü hizmetin getirileceğini belirten Akdağ, şöyle devam etti: "Önceki dönemlerde Türk sağlık sistemi, ateşi düşürülmeye çalışılmış hasta gibiydi. Ateşi yükselmiş ama düşürülememiş. Acil müdahalelerle bu vücut ısısını bir an önce düşürmemiz gerekiyordu. Biz bu ateşi kabul edilebilir duruma getirdik."

**AKP'li  
Sağlık  
Bakanı  
Recep  
AKDAĞ'  
in  
Siyasal  
tercihi!  
Tam  
tüccar..**

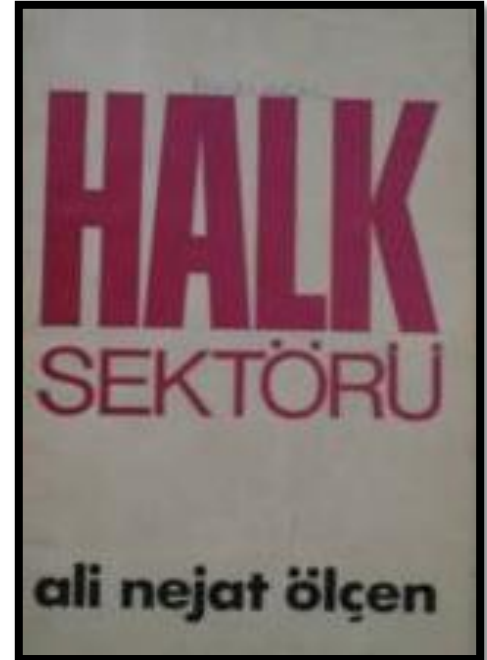


«.. O, yeryüzünde bir benzeri olmayan  
“Koruyucu Hekimliğin” ilk  
uygulayıcısı olmuştur. Osmanlı, Anadolu’ya  
**‘frenji, sıtma, verem ve trahom’**  
türü hastalıklar bırakarak  
tarihin karanlığına gömülmüştü.

**Mustafa Kemal**, Anadolu’muzu yalnız  
emperyalizmin işgalci güçleriyle savaşıp onları  
yenilgiye uğratmakla yetinmemiş, koruyucu  
hekimliğin aydınlığında; sıtmanın, frenjinin,  
veremin, mikroplarıyla, bakterileriyle de  
savaşıma girişmiş ve o küçücük gözle  
görünmeyen ölüm taşıyan canlıları da  
yenilgiye uğratmıştı. O, böylesi sağlık devrimini  
yaratmış olmasaydı, bugün O’nu eleştirmeye  
yeltenenlerin çoğu yarım dudaklı olabilirdi...



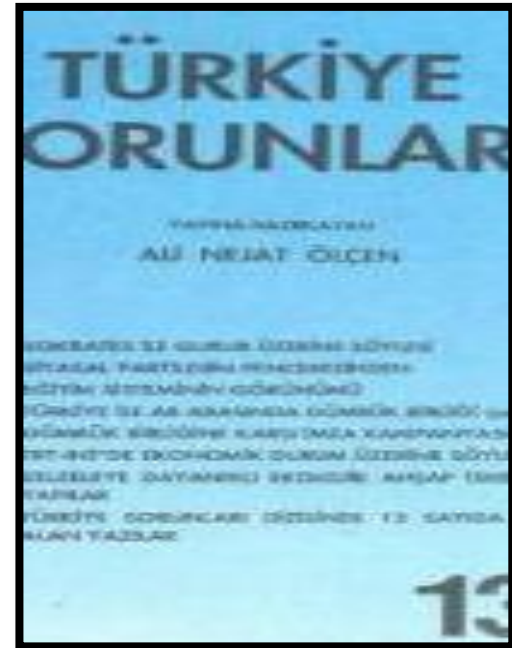
**Dr. Ali Nejat Ölçen**



...Bu satırları yazan kişi (**Ali Nejat Ölçen**) 1946 yılında Porsuk Barajı yapımına atandığı zaman, Kargın, İncesu, Akkaya adındaki üç köyün tüm evlerinin sokak kapılarının arka yüzünde **kırmızı kartonlar**ın asılı olduğunu görmüştü. Her ay köye gelen iki kişi atlarından iniyor ve evdekilerin sağlık kontrollerini yapıyordu. Bir yaz tatilinde Niksar'da iken eve muhtar ve jandarma eri gelmiş ve bu satırları yazan kişiyi (Lise son sınıf öğrencisi Ali Nejat'ı) alıp götürmüşlerdi. Nereye? Keşfi meydanındaki büyük üç katlı taş binanın zemin katındaki bir odaya bırakmışlardı. İçeriye giren orta boylu, beyaz mintanlı yaşlı adamı tanımıştım. O'nun adı Niksar'da deli doktordu. Bizler küçükken kapısını çalar kaçardık, sırf gömlekle dışarı çıkıp bizi kovalaması için...



**Dr. Ali Nejat ÖLÇEN**



..Taş binanın zemin katı, 1940'lı yıllarda sağlık ocağı olmuştu. Deli doktor avucunu uzattı:

- Al bakalım iç bunu, dedi.

İki gündür gelmedin, neredeydin?

Uzattığı "**Atebrin**" idi.

Niksar'da sıtmayı yok eden **Mustafa Kemal**'in koruyucu hekimiydi O. 1950 sonrası Demokrat

Parti ile birlikte evlerimizin kapılarının arkasındaki kırmızı kartonlar birer birer kalktı.

Hastalığın tedavisi bireylerin yazgısına terk edildi. Bugün de yabancı hekimler ithal edilerek ülkemiz onların becerilerine terk edilecek ve bunu sağlık sektöründe kutsanacak bir kararmış gibi algılayanlar da var. Sağlık sektörü de **özelleştirilmekte** ve dış dünyanın insafına terk edilmektedir.»



**Dr. Ali Nejat ÖLÇEN**

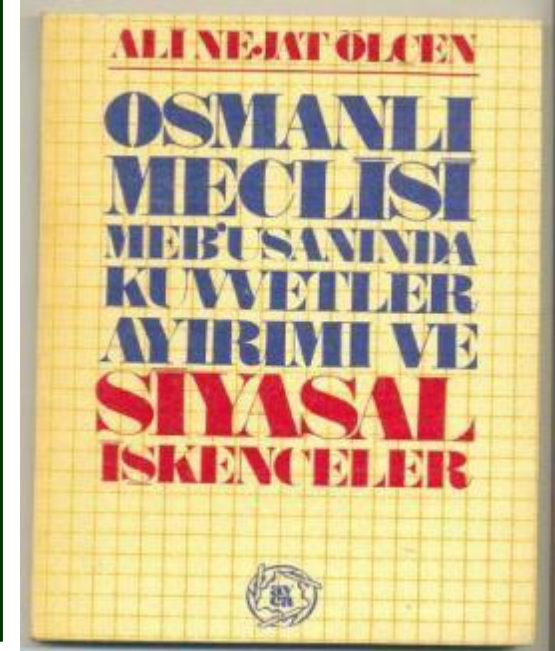




«Bir gün okula iki atlı adam geldi (1930'lar). Okul kocaman meydanın orta yerindeydi. Atlardan indiler, okuldan içeri girip gözlerimize siyah bez bağladılar. Bizlerle **“kör ebe”** oynayacaklarını sandık, sevindik. Her birimizi dışarı meydana çıkardılar. Sıra bana gelmişti. Dışa çıktığımda gözümdeki siyah bezi aldılar, uzakta beyaz perdedeki harfleri okumamı söylediler. En sondaki küçücük “z” harfini bile okumuştum. İki atın başında torba asılıydı onlar beni kutluyormuş gibi başlarını sallıyorlardı. Adamlar atlarına binip gittiler. Ata binmeden önce beyaz mintanlarını çıkarıp heybelere yerleştirmişlerdi. Kimdi bu adamlar, öğrenemedik...



**Dr. Ali Nejat ÖLÇEN**



..Okulda en yaşlı öğretmen, Adalet Partisi grup başkanvekili olacak Oğuz Aygün'ün annesiydi, gelen 2 adama saygı gösteriyordu.

O. Aygün yeni doğmuştu ve O'nu beşikten alıp kucağında pencereye yaklaşarak 3 kez adın "Oğuz" olacak diye kulağına bağırarak kişi pederim Mehmet Arif Ölçen idi. Bir süre sonra okula birileri gelip bir paket bırakıp gitti.

Oğuz Aygün'ün annesi paketi açtı, 4 gözlük çıkmıştı. Uzağı göremeyen 4 öğrenciden biri gözlüğü takınca, 'görüyorum!' diye bağırdı.

Bizler **M u s t a f a K e m a l**'in öğrencileriydik, dünyayı görmemiz, tanımamız, gerekiyordu. Yalnız biz çocukların mı? O, yeryüzünde benzeri olmayan bir '**Koruyucu Hekimliğinin**' ilk uygulayıcısı olmuştur.»



**Dr. Ali Nejat ÖLÇEN**



“ Kendine Devrimin  
ve Devrimciliğin  
çeşitli ve yaşamsal  
görevler verdiği  
Türk vatandaşının  
sağlığı ve sağlamlığı,  
her zaman üzerinde  
dikkatle durulacak  
*ulusal sorunumuzdur*  
*(milli davamızdır).*”

Gazi Mustafa Kemal  
**ATATÜRK**





# Stiglitz: Biz Nerede Hata Yaptık? diyor... Ya Biz?

Cumhuriyet, 26.03.04

Yatırımlarımızdan kistık, çünkü IMF'ye söz vermiştik, makro hedeflerin tutması için yüzde 6.5'lük faiz dışı fazlanın sağlanması gerekiyordu... Harcamalardan da kistık, yine aynı gerekçeyle. Bugün ülkenin en büyük iki sorunundan biri istihdam, öteki ise giderek artan iç ve dış borç yükü. Türkiye istihdamı artırıcı politikaları yaşama geçiremiyor, çünkü yatırım ortamını iyileştirecek düzenlemeler yapamıyor.

Örneğin vergi oranlarını indirse, bu kez faiz dışı fazlayı tutturamayacak, borçların çevrilmesi kolaylaşmayacak. Daha basit tanımıyla IMF itiraz edecek ve program sürdürülemez. Bir kısırdöngü... Nasıl sonuçlanacak beraber göreceğiz.

Ve büyük olasılıkla bir noktada dönüp "Biz nerede hata yaptık?" diye soracağız...

## Stiglitz de aynı soruyu sormuş

Şimdi gelelim bu soruyu birkaç yıl önce soran birine. Eski ABD Başkanı Bill Clinton'ın Ekonomi Danışmanları Konseyi'nin başkanlığını üstlenen, ardından 1997-2000 yılları arasında Dünya Bankası başekonomist

olarak görev yapan Nobel ödülü sahibi Joseph Stiglitz, "Şu anda bulunduğum noktadan 1990'lara baktığımda şunu soruyorum: Biz nerede hata yaptık" diyor. Stiglitz Türkçeye "90'ların yükselişi" adıyla çevrilen kitabında 1990'larda yaşanan ani yükseliş ve çöküşün çarpıcı öyküsünü anlatırken ABD'nin ikiyüzlü politikasını ve kendini kurtarmak için nasıl diğer ülkeleri 'açmazın' içine sürüklediğini tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyor.

Birkaç alıntı yapalım:

"Ekonomi Danışmanları Konseyi başkanlığından Dünya Bankası başekonomistliğine geçiş yaptığımda farkına vardığım en tehlikeli durum, IMF ve ABD Hazinesi'nin yurtdışında, yurtdışında uğruna savastıklarımızın tam tersini dayatıyor olmalarıydı. İçeride sosyal güvenliğin özelleştirilmesi için savaşırken, dışarıda

özelleştirilmesini aşılyorduk. İçeride borçları kurtarmak için taze bir başlangıç şansı vermek için iflas yasasını kabul ettirmeye çalışırken, dışarıda iflasın kredi sözleşmesinin iptali olarak kabul edilmesini savunuyorduk.



İçeride merkez bankasının yetkisini özelleştirmeyle enflasyonun kontrol edileceği iddia edilirken, dışarıda iflasın kredi sözleşmesinin iptali olarak kabul edilmesini savunuyorduk. Dışarıda merkez bankasının enflasyonla mücadelede rolünü en aza indirmeyi hedefliyordu. Devletin makro istikrara yönelik bir sorumluluğu vardı, ancak bu sorumluluk işsizlik oranının değil, enflasyon oranını aşağıya çekilmesini öngörüyordu...

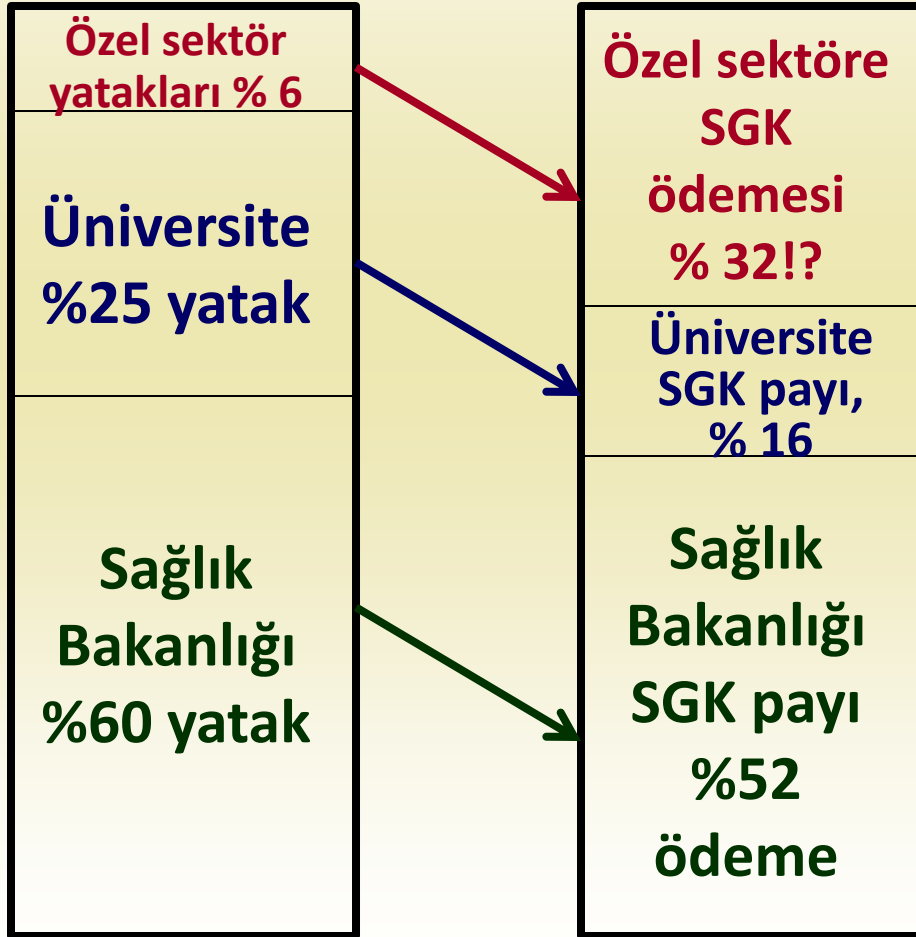
rine doğrudan ya da IMF aracılığıyla bu görüşü aşılyorduk.

1980'lerden başlayarak IMF, Dünya Bankası ve ABD Hazinesi tarafından savunulan bu stratejiler kimilerince "neo-liberalizm" olarak adlandırılmıştı. Bu stratejinin oluşumunda rol oynayan herkes Washington'da olduğu için "Washington Konsensüsü" olarak da anılıyordu. Strateji devlete ait girişimleri özelleştirerek, ekonomide devletin gözetim, denetim ve müdahalelerini kaldırarak devletin rolünü en aza indirmeyi hedefliyordu. Devletin makro istikrara yönelik bir sorumluluğu vardı, ancak bu sorumluluk işsizlik oranının değil, enflasyon oranını aşağıya çekilmesini öngörüyordu...

Stiglitz kitabında, gerçekte, Asya'da kriz süresince ve krizin ardından en iyi gelisini göster-

"..İçeride sosyal güvenliğin özelleştirilmesinin için savaşırken, dışarıda özelleştirilmesini aşılyorduk..."

# SGK; Yerli-Yabancı Özel Sağlık Sektörünü Besliyor!



Türkiye 2008'de ulusal gelirin (GSMH, TUG; 543 Bn\$) %7,6'sını (41,3 Bn\$!) sağlık sektörüne harcadı. **SGK** bölüşümü yandaki gibi.. Böylece AKP'nin 2003'te başlattığı "Sağlıkta Dönüşüm" politikasının neye hizmet ettiği netleşti ve sistem tıkanı! **Gelen yer = Sömürü!** Daha çok cepten ödeme, daha az sağlık hizmeti..

“En azından daha bir yüzyıl boyunca kendimizi ve başkalarını iyinin kötü, kötününse iyi olduğuna inandırmalıyız. Çünkü kötü işe yarar, iyi işe yaramaz.

**Açgözlülük, tefecilik**  
ve ihtiyatlılık daha bir süre için **tanrılarımız** olmaya devam etmelidir.

Çünkü ancak onlar bizi ekonomik gereksinimler tünelinden gün ışığına çıkarabilir.”



**Prof. J. Maynard  
KEYNES..**

**Yeni Din,  
Yeni Tanrı**

**Prof. Dr.**

**Alpaslan IŞIKLI**

1. Bs. Otopsi Yay. Syf. 23

**“Dünya vatandaşları haset,  
aç gözlülük ve kinden  
arındırılmış olarak  
eğitilmelidir.”**

**“ Herhalde Türk yurttaşı  
kesin olarak bilmelidir ki;  
bir ulusun insanlık ve uygarlık  
dünyasında yükselmesi ve  
başarılı olması, yalnız ve  
ancak kendi gücüne  
dayanarak özgürlük ve  
bağımsızlığını dokunulmaz  
bulundurmasıyla olasıdır.  
Bunun başka çözümü yoktur.”**



“T.C. Devleti,  
Türk vatanında  
yüzyıllardan beri  
bireysel ve özel  
girişimle yapılmamış  
olan şeyleri bir an önce  
yapmak istedi ve  
görüldüğü gibi kısa  
zamanda yapmayı  
başardı.

**BİZİM İZLEDİĞİMİZ YOL,  
GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ  
LIBERALİZMDEN BAŞKA  
BİR SİSTEMDİR.”**





# D İ K K A T ! ...

*Sağlık sistemine ayrılan kaynakların  
usçu / akılcı, halk yararına kullanımı ile,  
-özellikle-*

*koruyucu sağlık hizmetlerine  
(KSH) öncelik verilmesi ile,  
sağlık giderlerinde ciddi tasarruf yapılabilir!*

**Fakat sağlık sistemi özelleştirilirken,  
KSH'ne öncelik vermek olası mı? Bu yüzden  
Sağlık Ocakları kapatılıp Aile Hekimliği'ne geçildi.**

# Can simidimiz ne olabilir??

Böylesi bir kesitte koruyucu sağlık hizmetleri daha da artan bir önem kazanmaktadır.

Türkiye'nin, bu ağır ekonomik bunalım ortamında **ulusal** koruyucu sağlık hizmetlerini, bir anlamda Sağlık Ocakları'nı özellikle geliştirmesi

son derece akıllıca, **stratejik**;

hatta can simidi gibi kurtarıcı olacaktı...

*6200'ü aşan deneyli, kurulu kapasite dururken;*

**DB, Aile Hekimliğini neden dayatıyor?**

**Sağlıkta da ülkemizi pazar kılmak için!**

# Çare : *Ulusal politikalar ve Ta-sar-ruf!*

**KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİNİN  
BÜYÜLÜ KATKISI ve VAZGEÇİLEMEZLİĞİ..**

**KİŞİ**

**TOPLUM**

**KORUYUCU  
SAĞLIK  
HİZMETİ**

**KAYNAK  
TASARRUFU**

**KALKINMA**

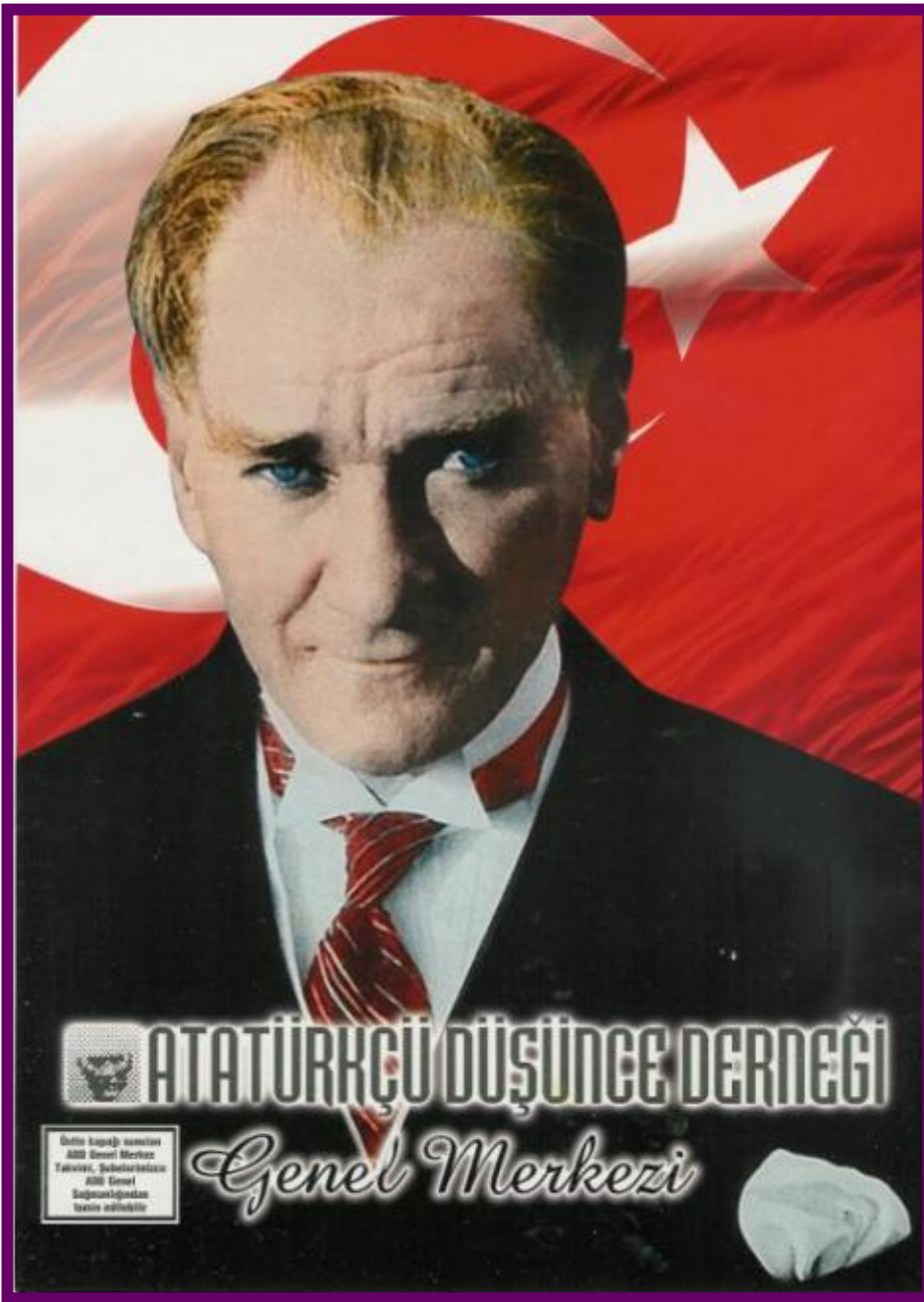
**HER-KE-SE; HE-MEN**

**ETKİN ve KAPSAMLI KORUYUCU SAĞLIK HİZMETİ!  
BÜTÇEDEN ÖDENEN, SÜREKLİ, ÖNKOŞULSUZ..**

**SAĞLIK EKONOMİSİNİN ÖZÜ, RUHU BU İLKE..**

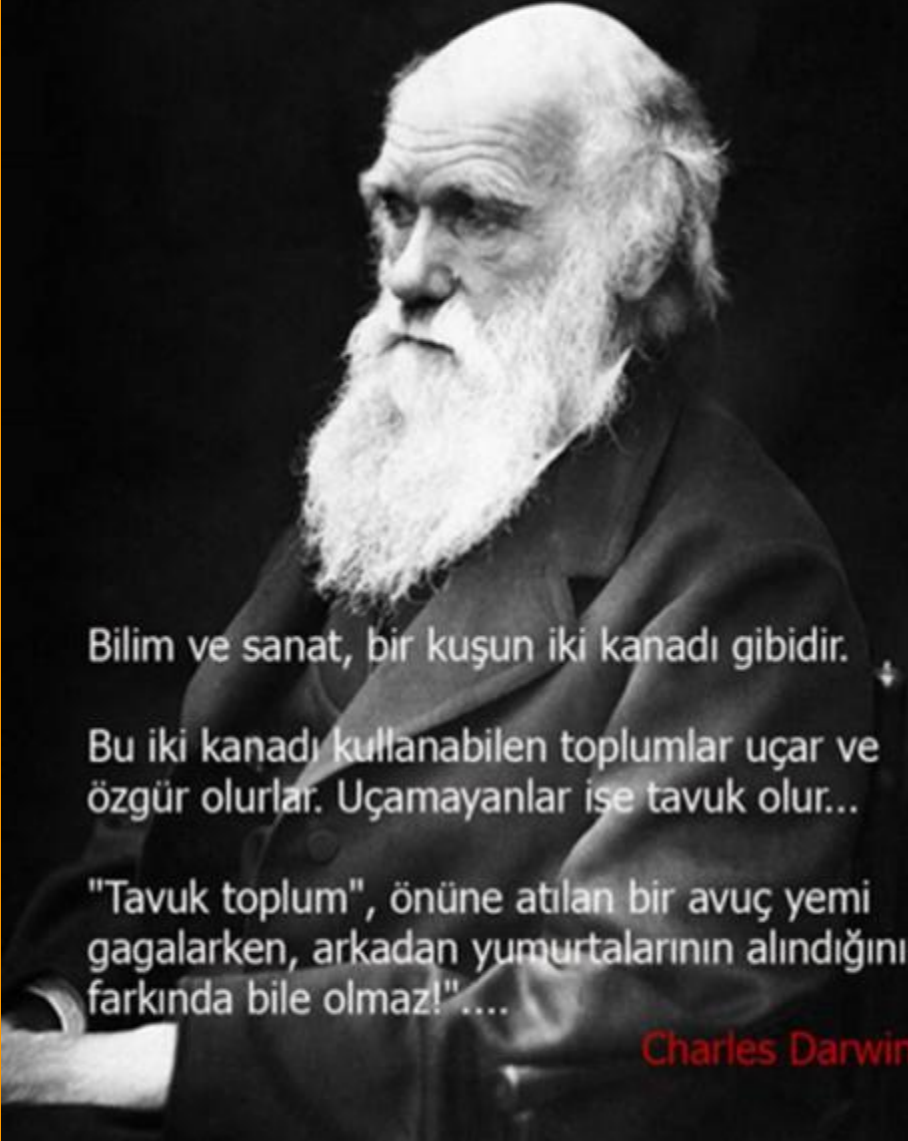
**UYGAR DEVLET OLMANIN DA VAZGEÇİLMEZİ..**

**TÜRKİYE Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi de bu..**



**BÜTÜN  
ÜMİDİM  
GENÇLİKTEDİR.  
ATATÜRK**

Evrimin Babası Charles Darwin 200 yaşında,  
1809 - 2009



Bilim ve sanat, bir kuşun iki kanadı gibidir.

Bu iki kanadı kullanabilen toplumlar uçar ve özgür olurlar. Uçamayanlar ise tavuk olur...

"Tavuk toplumu", önüne atılan bir avuç yemi gagalarken, arkadan yumurtalarının alındığının farkında bile olmaz!"....

Charles Darwin

Ünlü İngiliz tarihçi  
Arnold Toynbee :

**"Batı dünyasındaki**  
**Rönesans,**  
**Reformasyon, bilim**  
**ve düşünce devrimi,**  
**Fransız Devrimi ve**  
**Sanayi Devrimi'ni,**  
**ATATÜRK,**  
**bir insan ömrüne**  
**şırdırmıştır."**

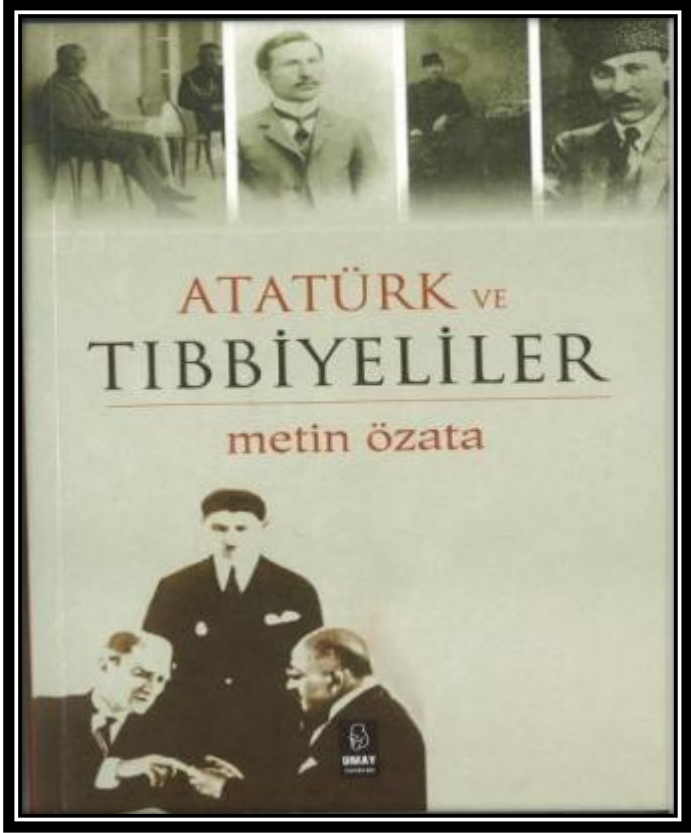
# Gençler!

*“Geleceğe güvenimizi güçlendiren ve sürdüren sizsiniz. Siz, almakta olduğunuz eğitimle, bilgi ile, insanlıkta üstünlüğün, yurt sevgisinin, düşünce özgürlüğünün en değerli örneği olacaksınız. Ey yükselen yeni kuşak! Cumhuriyeti biz kurduk, O’nu yükseltecek ve yaşatacak sizlersiniz.”*

**Gazi M. Kemal ATATÜRK**

*[ 30 Ağustos 1924, Dumlupınar ]*





Dr. Refik Saydam  
Dr. İ. Tali Öngören  
Dr. Hikmet Boran  
Dr. Adnan Adıvar  
Dr. Reşit Galip  
Dr. T. Rüştü Aras

**Mustafa Kemal**'in genç subaylık döneminden ölümüne dek arkadaşlık yaptığı, birlikte çalıştığı, görev verdiği veya çeşitli nedenlerle karşılaştığı Tıbbiyelilerle, vatanın kurtuluşu için çeşitli cephelerde kahramanca görev yapan hekimlerimiz vardır.

Bu Tıbbiyeliler hem **Atatürk**'ün sağlık sorunlarını gidermeye çalışmış hem de ülkenin bağımsızlığı için mücadele etmişlerdir.

Cumhuriyet döneminde ise **Türk Devrimi**'nin gerçekleştirilmesinde ve özellikle **dil-tarih** çalışmaları alanında Atatürk'ün yanında özverili görev yapmış yurtsever tıbbiyelilerimizi iyi tanmalıyız.



DR. REFİK SAYDAM



DR. NUSRET FİŞEK

'Ulusun Tün Bireylerinin Sağlıklı Olmaları İçin Uygun Koşullarını Gerçekleştirmek Devlet Durumunda Bulunan Siyasal Kurumların En Birinci Görevidir.'

*K. Atatürk*

**Sivas Kongresi**'nde Manda kabulü tartışılırken; askeri tıp öğrenci delegesi **Hikmet Bey**, İstanbul efendi ve paşalarına vatanseverlik ve ulusalcılıkta örnek olacak biçimde inançla ve cesaretle öne çıkarak **Mustafa Kemal Paşa**'ya düşüncelerini şöyle açıklar :

“ Paşam! Delegesi bulunduğum **Tıbbiyeliler** beni buraya bağımsızlık davamızı başarmak yolundaki çalışmalara katılmak üzere gönderdiler. **Mandayı kabul edemem**. Eğer kabul edenler varsa, bunlar her kim olursa olsun şiddetle reddeder ve kınarız. Olmayacak şey ama, manda fikrini siz kabul ederseniz sizi de reddeder, **Mustafa Kemal**'i 'vatan kurtarıcısı değil, vatan batırıcısı' olarak adlandırırız. ”



“ Benim ölümlü bedenim elbet bir gün toprak olacak,  
fakat Türkiye Cumhuriyeti sonsuza dek  
**-özgür ve tam bağımsız-** yaşayacaktır.. ”

Gazi Mustafa Kemal **ATATÜRK**



Türkiye birçok bakımdan ileri bir ülke..  
Fakat sağıktaki çarpıcı ve farkedil(e)meyen  
geriliğini bir türlü algılayamıyorum.

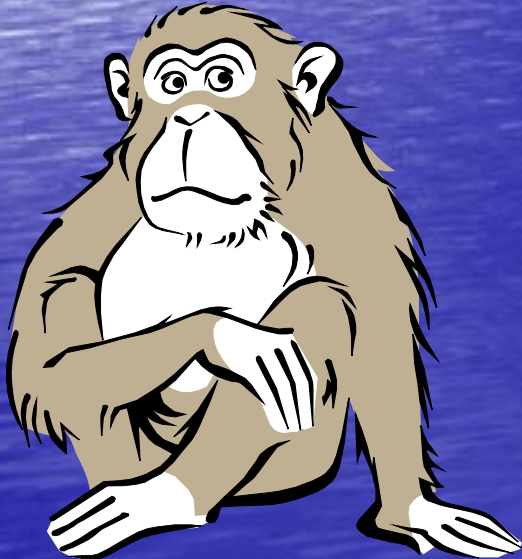
Oysa çözüm çok yalın.. Düşünüyorum da;

**“ HERKESE EŞİT ve NİTELİKLİ SAĞLIK HİZMETİ ”**

bu sorunun büyülü çözümü.

Aslında Türkiye bunu başarabilecek güçte.

Üstelik konu stratejik önemde..



Umarız,  
söylemlerimizi  
suya yazmadık??

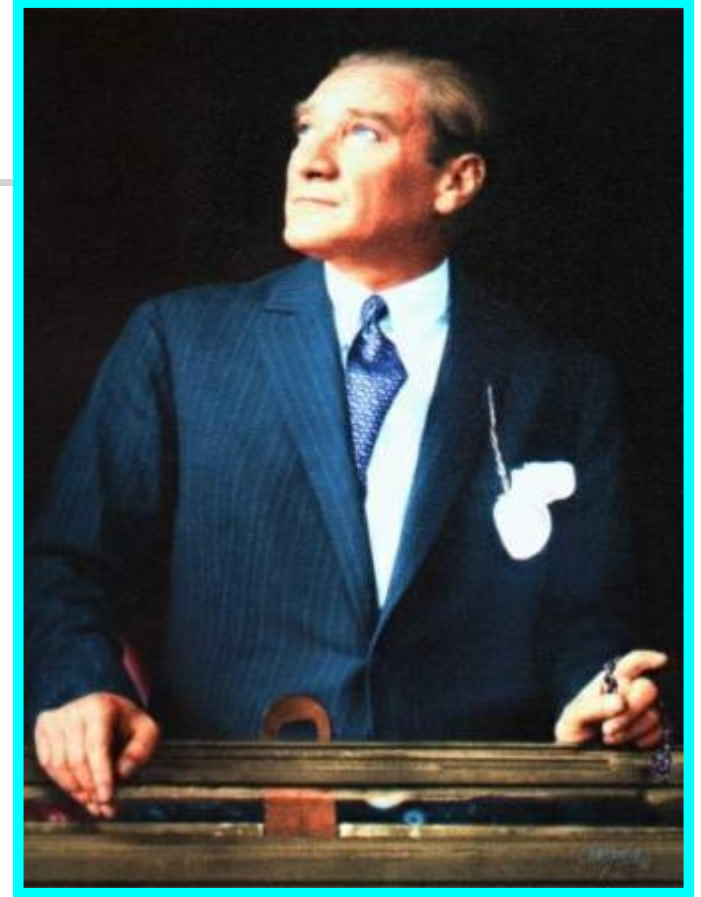
**Dinlediğiniz ve halkımızın**  
**eşit ve nitelikli sağlık hizmeti**  
**alması yolunda daha duyarlı davranacağınız**  
**için teőekkür ederim.**

**Cumhuriyet'imizi** yücelterek yaőatmak  
istiyorsak, birilerini zengin edecek değil;  
halkımızın eşit ve nitelikli sağlık hizmeti  
alma hakkını gerçekteőtirecek  
politikalar izlemeliyiz..

**Dr. Ahmet SALTİK**

**profsaltik@gmail.com** **www.ahmetsaltik.net**

*Derin şükran ve vefa borçluyuz.*



**Prof. Dr. Ahmet SALTİK**  
**Ankara Üniv. Tıp Fak.**  
**Halk Sağlığı Anabilim Dalı**

[www.ahmetsaltik.net](http://www.ahmetsaltik.net)  
[profsaltik@gmail.com](mailto:profsaltik@gmail.com)

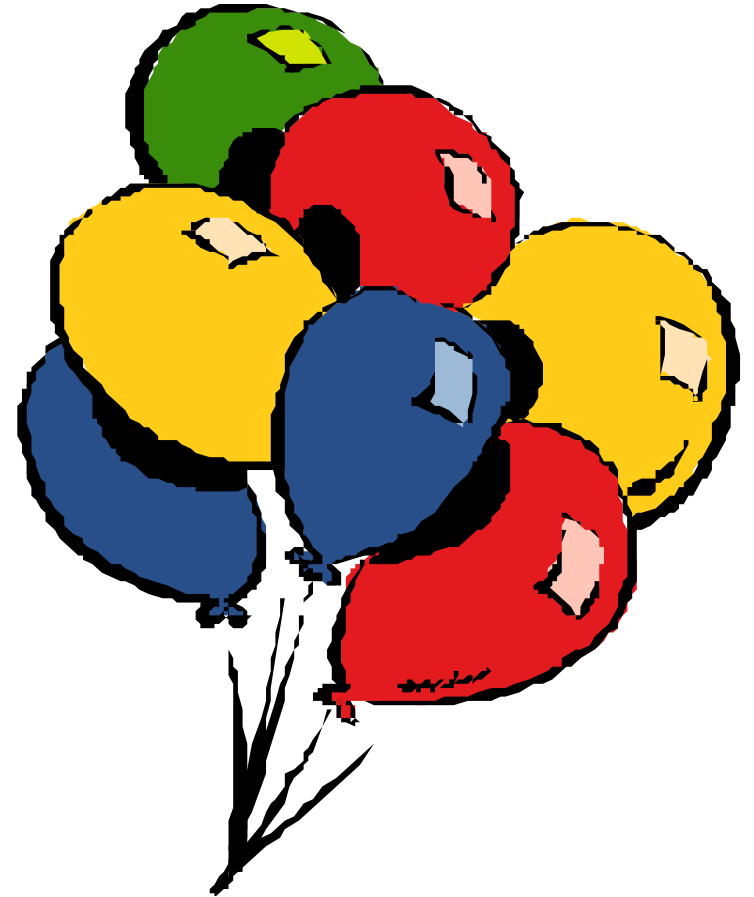
# Eğitim y6nlendiriciniz;

- ◆ Katılım, katkı ve sabrınız için içtenlikle teŐekk6r eder..
- ◆ Sizleri sevgi ve saygı ile selamlar..

**Dr. Ahmet SALTİK**

[profsaltik@gmail.com](mailto:profsaltik@gmail.com)

[www.ahmetsaltik.net](http://www.ahmetsaltik.net)



# YURTTA BARIŞ DÜNYADA BARIŞ! *Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK*



  
Türkiye

**DR. AKIN YILDIZ'IN  
ESKİ BAŞBAKANLARDAN  
ORD. PROF. DR. SADİ IRMAK  
İLE İLGİLİ BİR ANISI**

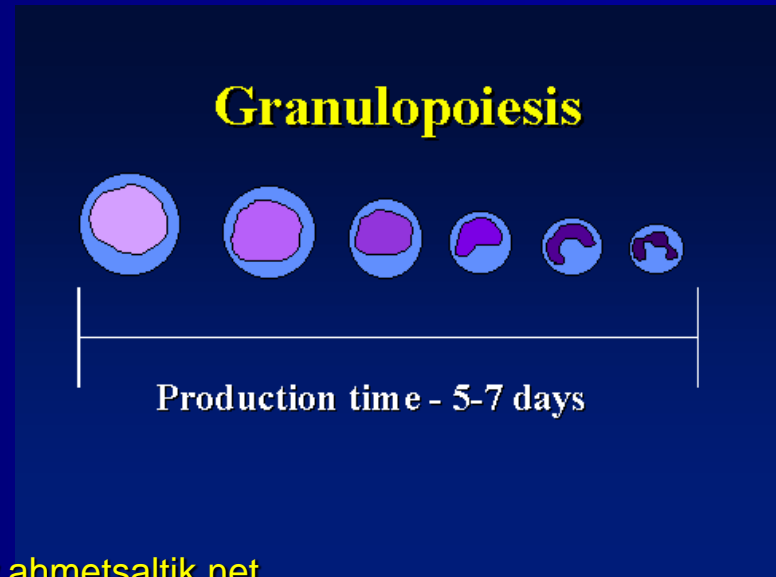
***2. Ulusal Tıp Günleri  
10-11 Aralık 2011, Antalya***

ORD. PROF. DR. SADİ IRMAK,  
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜTESİ  
ÖĞRETİM ÜYESİYDİ.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ OSMANLIDAN  
KALMA OLUP ZAMANIN TEK ÜNİVERSİTESİ İDİ.  
TIP DİLİNİN TÜRKÇELEŞTİRİLMESİ İÇİN  
YOĞUN ÇALIŞMALAR YAPMIŞ  
ÇOK DEĞERLİ BİR HOCAYDI.



ÖRNEK VERMEK GEREKİRSE KANDAKİ  
ERİTROSİTE (KIRMIZI KÜRE) ALYUVAR,  
LÖKOSİTE (BEYAZ KÜRE) AKYUVAR  
KARŞILIKLARINI BULAN SADI İRMAK HOCADIR.



12 MART HÜKÜMET KRİZİ SIRASINDA  
PARLAMENTO DIŐINDAN

BAŐBAKANLIK GÖREVİNİ ÜSTLENMİŐTİ.

ANKARA'DA BULUNDUĞU SIRADA  
BAZI SAĞLIK SORUNLARINDA  
YARDIMCI OLMUŐTUM.

DOYUMSUZ BİR SOHBETİ VARDI. BİR GÜN  
BANA **1933 ÜNİVERSİTE REFORMUNU** ANLATTI.

SITMA ve TRAHOM ANADOLU'YU

KASIP KAVURUYORMUŐ.

BAZI KÖYLERDE SITMADAN İNSAN  
KALMAZKEN, TRAHOMUN YAYGIN OLDUĞU  
YERLERDE, İNSANLAR KÖYDE KALMIŐ  
TEK GÖRENİN PEŐİNE TAKILIP  
KASABAYA GİDİYORLARMİŐ.

ATATÜRK, ÖZEL EĞİTİMDEN  
GEÇİRİLMİŞ PRATİSYEN DOKTORLARIN  
SITMA ve TRAHOM BÖLGELERİNE  
GÖNDERİLMELERİNİ EMRETMİŞ.

O SIRADA İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ  
TIP FAKÜLTESİNİN HOCALARI BUNA  
HERHANGİ BİR KATKIDA BULUNMADIKLARI  
GİBİ, GAZETELERE MAKALELER YAZARAK  
PRATİSYEN DOKTORLARLA YAPILAN  
BU MÜCADELEYİ KÜÇÜMSÜYORLAR,  
HATTA DALGA GEÇİYORLARMIŞ.

BİR SÜRE SONRA KAZANILAN ZAFER,  
SADİ IRMAK'IN DEYİMİYLE SAĞLIK ALANINDA  
ADETA BİR SAKARYA ve DUMLUPINAR  
GİBİYİMİŞ.

**ATATÜRK** YAKIN ÇEVRESİNE

***"BU PRATİSYEN DOKTORLARIN YAPTIĞI  
İSTİKLAL SAVAŞI KAHRAMANLARININ  
YAPTIĞINDAN AZ DEĞİLDİR."***

DEMİŞ ve AVRUPA'DA TIP KONUSUNDA  
OTORİTE OLAN İSİMLERDEN OLUŞAN  
BİR JÜRİ KURULMASINI İSTEMİŞ.

BU JÜRİ, ÖĞRETİM ÜYELERİNİ KİTAP,  
TIBBİ MAKALE ve ÖBÜR BİLİMSEL ETKİNLİKLERİ  
AÇISINDAN TEK TEK DEĞERLEDİREREK  
RAPOR HAZIRLAMIŞ.



RAPORU OKUYAN **ATATÜRK**,  
HIRSINDAN OLACAK, SABAHI BEKLEYEMEMİŞ.  
ÜÇ KİŞİ DIŞINDA İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ  
TIP FAKÜLTESİ'nin TÜM HOCALARI,  
GECE YARISI TELGRAF EMRİYLE  
RESEN EMEKLİ EDİLMİŞ...